

**Islands præsident
Guðni Th. Jóhannessons
tale ved
H.M. Dronning Margrethe II's
gallamiddag,
Amalienborg
24. januar 2017**

Deres Majestæt,
Deres Kongelige Højheder,
Statsminister,
Folketingets Formand,
Ministre,
Excellencer,
mine damer og herrer.

Jeg bringer jer en hilsen fra Island og islændingene. Meget har ændret sig, siden mine forgængere i embedet som Islands præsident i sin tid var på officielt besøg i Danmark. De blev alle født, da Island var et kongerige og forbindelserne til Det Danske Kongerige tættere end nu. København var Islands hovedstad frem til sidste århundrede og det vigtigste centrum for handel og højere uddannelse. Praktiske uddannelser i Island havde også i vid udstrækning rødder i Danmark, og det samme gjaldt hverdagskulturen. I mange hjem læste man danske blade, og jeg kan huske ældre, der brugte danske ord som „fortó“ og „stakket“.

I dag forstår den unge generation sikkert ikke, hvad de ord betyder, nu taler vi om „gangstétt“ og „grindverk“. De danske blade har måttet vige for andre former for underholdning – jeg var sandsynligvis selv blandt de sidste børn i Island, som spændt ventede på det nye Anders Anders-blad på dansk. Dansk er ikke længere det første fremmedsprog, som islændinge lærer i skolen, København er ikke længere vores vigtigste forbindelse til omverdenen. Forbindelserne er således blevet mindre på en række områder.

Men rødderne er stærke, og vores interesse for Danmark er stadig ægte og oprigtig, for danskernes historie og samtidig er nemlig spændende, begivenhedsrig og på mange måder forbilledlig. Lad os begynde med historien. I den nye både særdeles lærerige og underholdende bog om danskerne og deres dybe rødder i egen historie og eget land, *De dybeste rødder*, minder Deres Majestæt om nødvendigheden af, at erindringen om den forgangne tid formidles, *så det bliver spændende og sjovt*. I dag er den visuelle metode den mest sandsynlige til at fange opmærksomheden hos de mange. Om det vidner for eksempel de danske TV-serier, som har slået igennem på Island: *Matador*, *Krøniken* og den omdiskuterede serie *1864*.

Historien er nemlig levende, som Deres Majestæt med rette udtrykte det i bogen om danskernes rødder, den er et magtfuldt våben i samfundsdebatten for tiden. I sin tid brugte islændingene historien i deres kamp for selvstændighed. Man må sige det, som det er, at danskerne ikke altid kom godt ud af den udlægning af historien. I dag ser folk historien i et andet lys, både eksperterne og befolkningen som helhed. De fleste er klar over, at frontlinjerne i det nittende århundredes Island ikke udelukkende var trukket mellem islandske patrioter og det danske magtsystem. Frisindets vinde blev båret til Island fra Danmark og andre steder i Europa, og konservative bønder og embedsmænd var modstandere af, at jævne folk fik flere rettigheder.

Man anerkender ligeledes i dag i begge lande, at de to rigers adskillelse under Anden Verdenskrig forståeligt nok var skyld i sårede følelser her i Danmark, særligt for Christian X., Deres Majestæts farfar. På samme måde ville Sveinn Björnsson, vores første præsident, uden tvivl have valgt at lade etableringen af republikken vente til efter krigens slutning. Men man kan vist ikke sige, at danskerne ønskede at gøre gengæld. Islændinge husker tydeligt danskernes enestående og ædle gerning, da I udleverede islandske håndskrifter til os fra Den Arnamagnæanske Håndskriftsamling og Det Kongelige Bibliotek, da I overrakte os disse skrifter, som på mange måder er kernen, ja, det helt centrale i islændingenes kulturarv. Til gengæld regner vi det til vores fordel, at vi altid har bevaret det danske sprog; den islandske krønikeskriver Snorri Sturluson skrev om konger, „der har hersket i Norden og talt det danske sprog“, *dansk tunge*.

Islændinges og danskeres samarbejde og venskab vil stadig komme begge riger til gode i det nye århundrede. Jeg lagde mærke til, at ordet „Danskhed“ i det forgangne år blev valgt som årets ord her i Danmark. Sidste år valgte Danmarks befolkning på lignende måde en række ledetråde for fremtiden i Danmarkskanonen. Her skal først og fremmest nævnes lighed og frisind, frihed for ord og ånd, tolerance og

velfærdssamfundet, for ikke at glemme begrebet „hygge“, som vi ganske vist ikke har et islandsk ord for, men vi ved alligevel godt, hvad danskerne mener med det.

Jeg tillader mig også at henvise til Dronning Ingrid, Deres Majestæts mor, som anså det for meget dansk at trække på skuldrene og med et smil på læben sige: „Åhh, det går nok!“ Igen ved vi islændinge udmærket, hvad der menes, men her har vi en oversættelse på rede hånd, som forresten er påvirket af dansk: „Ah, þetta reddast!“

Det er sandsynligvis mere end noget andet de fælles værdier og idealer, som bedst forklarer den nære forbindelse, som stadig består mellem de to riger, Island og Danmark, til trods for at det formelle statsforbund hører historien til. Og landenes forbindelse er stadig tæt, hvad de mange repræsentanter for islandsk erhvervsliv, som følger mig i dette besøg, kan vidne om. Dertil kommer, at Island er det eneste land uden for det danske rige, hvor dansk er et obligatorisk fag i skolen, og det er stadig sådan, at der bor flere islændinge i Danmark end i andre fremmede lande. Jeg nævnte tidligere de populære fjernsynsprogrammer, men vil tilføje Borgen – på grund af den serie havde jeg tidligere i dag en følelse af at kunne finde vej rundt i lokalerne på Christiansborg. Til sidst må den gensidige interesse for landenes litteratur nævnes, gammel som ny, som blandt andet kom til udtryk ved den komplette udgave af den islandske forfatter Einar Már Guðmundssons værker. Det var også en stor glæde for mig tidligere i dag at overrække 700 eksemplarer af Islændingesagaerne i den nye danske oversættelse, som er tiltænkt biblioteker, en gave fra det islandske folk med støtte fra bærende dele af islandsk erhvervsliv.

Ja, vi har vores dybe rødder, sammen og hver for sig, islændinge og danskere. Vi kan se fremad med optimisme, to nationer med selvtillid, og som mindst af alt har brug for mistro og frygt; nationer, som tør udvikle sig, tage form og forandres i en ny verden, og samtidig forsvare sin historiske kulturarv og alle sine borgeres grundlæggende rettigheder.

Jeg vil bede alle tilstedeværende om at rejse sig og løfte deres glas til ære for Hendes Majestæt, Dronning Margrethe.